

Περιβάλλον και Κοινωνία

Επιμέλεια Έκθεσης:

Προστασία
της Φύσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Επιμέλεια καταλόγου:

Νίκος Πέτρου

Επιμέλεια έκθεσης:

Λεωνίδας Κόλλας, Σμαράγδα Αδαμαντιάδου

Σχεδιασμός έκθεσης:

Αλέξια Νικηφοράκη

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός καταλόγου:

INK Design

Εξώφυλλο

Κόκκινο κρίνο (*Lilium calchedionicum*)

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση μέρους ή όλου του υλικού του καταλόγου χωρίς την άδεια των συγγραφέων.

Περιβάλλον και Κοινωνία

Έκθεση

Πολιτιστικό Κέντρο «Λεωνίδα Κανελλόπουλος»

5 Ιουλίου - 26 Αυγούστου 2012

Σε παγκόσμια κλίμακα σήμερα η ανθρωπότητα ταλανίζεται από δύο πολύ σοβαρά προβλήματα, την οικονομική κρίση και την κλιματική αλλαγή. Οι τεχνολογικές εξελίξεις, η αφειδώλευτη και πολλές φορές άναρχη χρησιμοποίησή τους επέφεραν ραγδαίες και κρίσιμες επιπτώσεις στη ζωή των κοινωνιών, στο περιβάλλον, στη φύση, στο μέλλον των επόμενων γενεών.

Περισσότεροι από 300.000 άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη χάνουν κάθε χρόνο τη ζωή τους εξαιτίας των κλιματικών αλλαγών, ενώ ορισμένες μελλοντικές επιπτώσεις γίνονται αναπόφευκτες. Η οικονομική αιμορραγία από τις ζημιές που προκαλούνται είναι ασταμάτητη. Περισσότερα από 125 δισ. δολάρια κοστίζουν κάθε χρόνο.

Η χώρα μας ανήκει στα κράτη που πλήττονται. Η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη γίνεται αισθητή στην Ελλάδα και σε ολόκληρη τη Μεσόγειο. Μαστίζεται από παρατεταμένους καύσωνες και ξηρασίες, με καταστροφικές συνέπειες για την υγεία, το περιβάλλον, την οικονομία. Οι πυρκαγιές καταστρέφουν εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα πολύτιμης δασικής γης.

Η πόλη μας έχει δοκιμαστεί κατά τον 20ο αιώνα από την άναρχη βιομηχανική ανάπτυξη με τεράστιες επιπτώσεις για το περιβάλλον της.

Σήμερα γίνεται επιτακτική η ανάγκη να υψώσουμε τη φωνή μας προς τις αναπτυγμένες χώρες του κόσμου, ώστε να μειωθούν και να μηδενιστούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου το συντομότερο δυνατόν. Να αλλάξουμε τον τρόπο σκέψης μας, τον τρόπο που παράγουμε και καταναλώνουμε. Είναι σημαντικό να μάθουμε εμείς και τα παιδιά μας πως ο πλανήτης μας χρειάζεται το σεβασμό όλων μας. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι σήμερα χρήσιμη και απαραίτητη σε όλους μας, πολίτες και ηγέτες.

Η έκθεση που πραγματοποιείται από την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, με την υποστήριξη της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ, υπό την αιγίδα του Δήμου Ελευσίνας, με θέμα τη βιοποικιλότητα είναι ένα σημαντικό έναυσμα για να επανακαθορίσουμε τις αξίες μας για τη ζωή και το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία.

*Γιώργος Τσουκαλάς
Δήμαρχος Ελευσίνας*

Είκοσι χρόνια μετά τη συμφωνία του Ρίο για την κλιματική αλλαγή, η βιώσιμη ανάπτυξη και ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπός της για την ανθρωπότητα παραμένουν από τις πλέον κρίσιμες και σε μεγάλο βαθμό ακόμα άλυτες, προκλήσεις.

Η ενεργός ευαισθησία και μέριμνα του ΤΙΤΑΝΑ για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος είναι γνωστή από πολλές δεκαετίες και πέραν των υποχρεώσεων που προβλέπει η νομοθεσία. Οι δεσμεύσεις που αναλάβαμε πριν από σχεδόν μια δεκαετία, στο πλαίσιο του Οικουμενικού Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών και του Καταστατικού Χάρτη της Πρωτοβουλίας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στον κλάδο τσιμέντου, είναι σήμερα πιο σημαντικές και ουσιαστικές από ποτέ.

Πρέπει όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι η διατήρηση, η ενίσχυση, η βιωσιμότητα όλων των στοιχείων που συνθέτουν τη βιοποικιλότητα δεν αφορά μόνο κάποια είδη πανίδας και χλωρίδας του πλανήτη μας, που αντιμετωπίζουν το φάσμα της εξαφάνισης ή κάποια οικοσυστήματα ή περιοχές προστατευόμενες από το δίκτυο NATURA. Η βιοποικιλότητα αφορά, άμεσα ή έμμεσα, όλους μας και μας αφορά το ίδιο σοβαρά, όπως η ρύπανση της ατμόσφαιρας, η ανεξέλεγκτη μόλυνση των υδάτινων πόρων, η κλιματική αλλαγή, το «φαινόμενο του θερμοκηπίου» και τόσα άλλα «περιβαλλοντικά» προβλήματα.

Η έκθεση «Περιβάλλον και Κοινωνία», που φιλοξενείται στο Πολιτιστικό Κέντρο «Λεωνίδα Κανελλόπουλος», παραπέμπει στη συνειδητοποίηση της ανάγκης να ευαισθητοποιηθούμε και να ευαισθητοποιήσουμε για τη φροντίδα του φυσικού περιβάλλοντός μας, όχι μόνο για τη δική μας ποιότητα ζωής, αλλά κυρίως, των παιδιών μας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω το Δήμαρχο Ελευσίνας, κ. Γιώργο Τσουκαλά και το Δημοτικό Συμβούλιο για την παραχώρηση του χώρου και την ευγενική συνεργασία τους και τον κ. Νίκο Πέτρου, Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης και το Διοικητικό Συμβούλιο για την επιμέλεια της έκθεσης.

Ακόμα, ευχαριστώ όλους όσους συνετέλεσαν στη διοργάνωση αυτής της έκθεσης, που αποτελεί μία ακόμη συμβολή της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής.

Νέλλος Κανελλόπουλος

Τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο της διεθνούς επικαιρότητας βρίσκονται δύο καίρια ζητήματα, η διεθνής **οικονομική κρίση** και η **κλιματική αλλαγή**, κυρίως λόγω των κρίσιμων και ραγδαίων επιπτώσεών τους στην κοινωνία, στα περιβαλλοντικά συστήματα, στις δομές των διεθνών σχέσεων αλλά και στο μέλλον των επόμενων γενεών. Από την επίλυσή τους εξαρτάται η ποιότητα ζωής, ενδεχομένως και η επιβίωση, ολόκληρης της ανθρωπότητας. Βρισκόμαστε στο σημαντικότερο, ίσως, μεταπολεμικό σταυροδρόμι μέχρι σήμερα, καθώς τα δύο αυτά ζητήματα, αν και φαινομενικά ανεξάρτητα, στην πραγματικότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με ισχυρούς μηχανισμούς ανάδρασης.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), (2.000 επιστήμονες και εμπειρογνώμονες από 154 χώρες), προειδοποιεί στην έκθεσή της, του 2007 (IPCC 2007) ότι η ζημιά από την κλιματική αλλαγή μπορεί ήδη να είναι μη αναστρέψιμη. Οι συνέπειες αναμένονται να είναι καταστροφικές για την παγκόσμια οικονομία, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν των κρατών και την ευημερία όλων των εθνών ανεξαιρέτως. Μερικές από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι: αύξηση της στάθμης της θάλασσας, συχνότερες και λιγότερο προβλέψιμες πλημμύρες, καταστροφές παράκτιων περιοχών, μακροπρόθεσμες περίοδοι ξηρασίας, φαινόμενα υποσιτισμού και λιμών ιδιαίτερα σε περιοχές του αναπτυσσόμενου κόσμου, όπως στην Αφρική και την κεντρική Ασία, έντονα μεταναστευτικά κύματα και μετακίνηση πληθυσμών, καθώς και η απώλεια ενός τρίτου της βιοποικιλότητας του πλανήτη (φυτικά και ζωικά είδη). Είναι προφανές ότι οι συλλογικές δράσεις με στόχο τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής θα πρέπει να είναι άμεσες και στρατηγικά συντονισμένες.

Η μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία είναι απαραίτητη. Μια οικονομία που θα σέβεται και θα περιορίζεται από τα όρια του οικοσυστήματος του πλανήτη, έτσι ώστε να λειτουργήσει μακροπρόθεσμα, εξασφαλίζοντας υψηλό βιοτικό επίπεδο για όλους.

Εν τω μεταξύ, η τρέχουσα οικονομική κρίση με τις ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις στη χώρα μας, αποτελεί ταυτόχρονα και σημαντική ευκαιρία για την εφαρμογή διαρθρωτικών αλλαγών που θα επηρεάσουν θετικά οργανισμούς, κοινότητες και άτομα, με στόχο την οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμη ανάπτυξη.

Η ανθρωπότητα λοιπόν έχει την ηθική υποχρέωση, και βρίσκεται μπροστά στην πρόκληση να προστατέψει τις επόμενες γενιές, εξασφαλίζοντάς τους ένα κοινωνικά και περιβαλλοντικά υγιές οικοσύστημα.

Στη βάση όμως, εν τέλει, όλων αυτών βρίσκεται η κρίσιμη ανάγκη για αλλαγή συμπεριφοράς σε ατομικό επίπεδο, κάτι που θα οδηγήσει με ασφάλεια στην απαραίτητη προσαρμογή στις νέες συνθήκες διαβίωσης και, κατ' επέκταση, στην εκτόνωση της ανησυχίας και της κοινωνικής αναστάτωσης. Η **Περιβαλλοντική Εκπαίδευση** για τη δημιουργία συνειδητοποιημένων πολιτών αλλά και, γιατί όχι, ηγετών με όραμα, είναι η πρόκληση που βρίσκεται μπροστά μας. Μέσα από αυτή τη μοναδικά κρίσιμη παιδαγωγική διαδικασία θα επαναπροσδιορίσουμε τις πεποιθήσεις μας, τις παραδοχές μας και τις αξίες μας σχετικά με το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Χρειάζεται εθελοντική κινητοποίηση όλων. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο!

Νίκος Πέτρου
Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης

Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης Σύντομο Ιστορικό & Δράσεις

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) είναι η παλαιότερη Περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση εθνικής εμβέλειας στην Ελλάδα, με αδιάλειπτη δράση, από το 1951, στην προστασία του ελληνικού φυσικού περιβάλλοντος. Από το ξεκίνημά της πρωτοστάτησε στη δημιουργία Εθνικών Δρυμών και Προστατευόμενων Περιοχών, στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και στην προστασία βιότοπων και απειλούμενων ειδών πανίδας και χλωρίδας.

Εμπνευστής της ίδρυσης της ΕΕΠΦ και πρώτος Γενικός Γραμματέας της ήταν ο **Ιάκωβος Σαντοριναίος**, μέλος του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου (ΕΟΣ), με πρωτοβουλία του οποίου το Υπουργείο Γεωργίας είχε πεισθεί να ιδρύσει, το 1938, τους Εθνικούς Δρυμούς Ολύμπου και Παρνασσού, φέρνοντας τότε την Ελλάδα μεταξύ των πρώτων ευρωπαϊκών χωρών με προστατευόμενες περιοχές.

Τα περισσότερα ιδρυτικά μέλη της ΕΕΠΦ προέρχονταν από τον ΕΟΣ και πολλοί ήταν σημαίνουσες προσωπικότητες των επιστημών και των γραμμάτων, πρωτοπόροι ως προς τον προβληματισμό τους για τα θέματα περιβάλλοντος - και μάλιστα σε εποχή που η οικολογία και η προστασία του περιβάλλοντος ήταν άγνωστες για τους πολλούς λέξεις, αλλά και έννοιες. Έντεκα μέλη της ήταν πανεπιστημιακοί, έξη ήταν ή έγιναν έκτοτε Ακαδημαϊκοί.

Το 1958, Γενικός Γραμματέας ανέλαβε ο εκ των ιδρυτικών μελών **Βύρων Αντίπας**, ψυχή και κινητήρια δύναμη της ΕΕΠΦ για τα επόμενα 35 χρόνια. Το έργο του για τη διαφύλαξη της ελληνικής φυσικής κληρονομιάς αναγνωρίστηκε με πολλές διεθνείς διακρίσεις, από σημαντικούς φορείς. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, το 1971 υπέγραψε, ως εκπρόσωπος της Ελλάδος, τη Συνθήκη Ramsar για τους υγροτόπους διεθνούς σημασίας. Σε αναγνώριση του έργου του, η ΕΕΠΦ θέσπισε το Βραβείο "Βύρων Αντίπας", το οποίο απονέμεται σε πρόσωπα και μη κρατικούς φορείς που αποδεδειγμένα συμβάλλουν αποτελεσματικά, σε βάθος χρόνου και με ανιδιοτέλεια στην προστασία της φύσης και του περιβάλλοντος. Μεταξύ των βραβευθέντων, το 2005 ο εκ των ιδρυτών του WWF International, Luc Hoffmann και το 2011 ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος.

Η ΕΕΠΦ υπήρξε το φυτώριο για τη δημιουργία άλλων, πιο ειδικευμένων ως προς το αντικείμενο, περιβαλλοντικών οργανώσεων, όπως η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, ο Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας «Αρχέλων» και η Ελληνική Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας «MOM».

Η ΕΕΠΦ εκπροσωπεί στην Ελλάδα το Ίδρυμα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση FEE (Foundation for Environmental Education), για λογαριασμό του οποίου διαχειρίζεται πέντε διεθνή Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Ευαισθητοποίησης. Είναι επίσης μέλος των διεθνών περιβαλλοντικών οργανισμών: IUCN (Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης), ECNC (Ευρωπαϊκό Κέντρο Προστασίας της Φύσης), EUCC (Ευρωπαϊκή Ένωση για την Προστασία των Ακτών).

Συνεργάζεται στενά με άλλες μεγάλες ελληνικές περιβαλλοντικές ΜΚΟ σε κοινούς στόχους, καθώς και με αρμόδιους φορείς του Δημοσίου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για το έργο της έχει τιμηθεί από την Ακαδημία Αθηνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ίδρυμα Ford.

Σήμερα η ΕΕΠΦ δραστηριοποιείται σε τέσσερις κύριους τομείς:

1. Παρεμβατική Προστασία,
2. Προγράμματα Διατήρησης και Προστασίας της Φύσης,
3. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
4. Οικολογική Διαχείριση και Ευαισθητοποίηση του Κοινού.

Για να επιτελέσει την αποστολή της βασίζεται, εκτός από τα στελέχη της, σε εκτετα-

μένο δίκτυο εθελοντών, πολλοί από τους οποίους είναι πανεπιστημιακοί και ειδικοί επιστήμονες.

1. Παρεμβατική Προστασία

Η ΕΕΠΦ παρεμβαίνει προς τις δημόσιες υπηρεσίες και άλλους αρμόδιους φορείς όταν διαπιστώνει παραβιάσεις των εθνικών ή ευρωπαϊκών περιβαλλοντικών κανονισμών και νόμων ή απειλές για το φυσικό μας περιβάλλον. Με άμεση επικοινωνία, επιστολές ή δελτία τύπου ή, ακόμα, με προσφυγές στο Συμβούλιο Επικρατείας, στα μεγάλα θέματα, συνήθως με τη συνεργασία και άλλων περιβαλλοντικών ΜΚΟ. Παραδείγματα, οι προσφυγές κατά του Δημοσίου για την εκτροπή του Αχελώου, για την εκτροπή του Νέστου, για τα Χωροταξικά Σχέδια για τις ΑΠΕ και για τον Τουρισμό, κ.ά.

2. Προγράμματα & Δράσεις Προστασίας της Φύσης

Η ΕΕΠΦ έχει χειριστεί, μόνη ή σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ, διάφορα Προγράμματα Προστασίας της Φύσης.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- **Ανάπτυξη στη λιμνοθάλασσα Κωνσταντίο Αμβρακικού, (2003-2004).** Πρόγραμμα για την οικο-τουριστική ανάπτυξη της λιμνοθάλασσας Κωνσταντίο, σε συνεργασία με τον ιδιοκτήτη της, την ιερά Μονή Προφήτη Ηλίου Πρεβέζης. Οι δραστηριότητες περιλάμβαναν τη διαχείριση της αλιείας, την ανάπτυξη του οικοτουρισμού και την έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων για τα πουλιά και τα ψάρια του Αμβρακικού.
- **Ανάδειξη Περιοχών Natura 2000 στην Ελλάδα, (2004):** Καταγραφή των τύπων οικοτόπων και σημαντικών ειδών πανίδας και χλωρίδας στις 262, τότε, προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 της χώρας, και έκδοση ενημερωτικού λευκώματος, σε συνεργασία με το τότε Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ).
- **Πρόγραμμα LIFE για τον ποταμό Νέστο, (2004-2006):** Τριετές πρόγραμμα για την προστασία των αρπακτικών πουλιών στα Στενά του Νέστου, τον επαναπλημμυρισμό και την αναδάσωση περιοχών του Δέλτα, την κατασκευή νησίδων φωλιάσματος πουλιών στις λιμνοθάλασσες και την εν γένει οικοτουριστική ανάπτυξη της περιοχής.
- **Πρόγραμμα μονοπατιών Αράχθου-Βίδρας, (2008-2009):** Πρόγραμμα διάνοιξης και συντήρησης παλαιών μονοπατιών κατά μήκος του ποταμού Αράχθου, με σχετική σήμανση και παράλληλη έρευνα για τα ενδιαίτηματα της βίδρας, με στόχο την προστασία τους.
- **Πρόγραμμα Προστασίας και Διαχείρισης Δρυοδάσους Φολόης στην Ηλεία, (2008-2011):** Αρχικά σε συνεργασία με τη Γ.Γ. Νέας Γενιάς και στη συνέχεια με χορηγία της "Mercedes Benz Ελλάς", η ΕΕΠΦ οργάνωσε και εκτέλεσε πρόγραμμα επιλεκτικών αναδασώσεων του αρχαίου δρυοδάσους της Φολόης, που καταστράφηκε μερικώς κατά τις πυρκαγιές του 2007. Στις δραστηριότητες συμπεριλαμβάνονταν η αναδάσωση, η τακτική απομάκρυνση σκουπιδιών και εκπαιδευτικά σεμινάρια σε νέους, τοπικούς εθελοντές για την προστασία του δάσους και την πυρόσβεση. Το πρόγραμμα επίσης περιλάμβανε την αγορά πυροσβεστικού εξοπλισμού για την τοπική ομάδα εθελοντών πυροπροστασίας και τη δημιουργία Κέντρου Πληροφόρησης για το δάσος της Φολόης, στο ομώνυμο χωριό.
- **Δράση ανάπλασης του δασικού στοιχείου στο Κτήμα Μεταμόρφωσης Αραχαμίτας, στην Αρκαδία (από το 2008 και συνεχίζεται):** Η ΕΕΠΦ, σε συνεργασία με την τοπική κοινότητα και περιβαλλοντικούς συλλόγους, (ΕΟΣ Τρίπολης, ΣΑΑΟ) αναδασώνει επιλεκτικά και εγκαθιστά σύστημα ποτίσματος στην περιοχή που αποτεφρώθηκε κατά τη διάρκεια των πυρκαγιών του 2007. Η δράση υποστηρίζεται από την Edding Ελλάς.

- **Πρόγραμμα LIFE+ για τα όρη Οίτη και Καλλίδρομο, (2012 και συνεχίζεται):** Πενταετές πρόγραμμα για την προστασία και αποκατάσταση των αλπικών λιβαδιών και των εποχιακών λιμνών, για την προστασία ενδημικών ειδών χλωρίδας, για την προστασία δασόβιων πουλιών και της καφέ αρκούδας, για την ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών αλλά και για την ανάδειξη των δύο ορεινών όγκων με τη δημιουργία υποδομών για τους επισκέπτες (χάραξη μονοπατιών, κέντρα ενημέρωσης, κ.ά.).

3. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Η ΕΕΠΦ συντονίζει, ξεκινώντας από το 1995, πέντε Δίκτυα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τρία διεθνή και δύο εθνικά, όλα εγκεκριμένα από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Στα Δίκτυα αυτά συμμετείχαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, πάνω από 1.500 σχολεία (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια) από όλη την Ελλάδα, με χιλιάδες μαθητών. Σε όλα αυτά, η ενεργός συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες είναι απαραίτητη και οι μαθητές, με εφαρμοσμένες βιωματικές δραστηριότητες, μαθαίνουν στην πράξη πώς να αλληλεπιδρούν και να επηρεάζουν τους ενήλικες και τα στελέχη των κοινοτήτων τους. Η ΕΕΠΦ, με τη συνεργασία πεπειραμένων εκπαιδευτικών με ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, παράγει το κατάλληλο υλικό για όλα τα προγράμματά της, και το διανέμει δωρεάν σε όλα τα συμμετέχοντα σχολεία. Επίσης, διοργανώνει σεμινάρια επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς των σχολικών ομάδων που συμμετέχουν. (www.education@eepf.gr)

- **«Οικολογικά Σχολεία»** (διεθνές δίκτυο στο πλαίσιο του FEE): Κάθε σχολείο μελετά και βρίσκει πρακτικές λύσεις σε επίκαιρα θέματα σχετικά με ενέργεια, νερό, απορρίμματα, διατήρηση πόρων, κ.λπ. (www.eco-schools.org)
- **«Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον»** (διεθνές δίκτυο στο πλαίσιο του FEE): Οι μαθητές αναλύουν δημοσιογραφικά σε βάθος κάποιο επίκαιρο περιβαλλοντικό θέμα που, τις περισσότερες φορές, αφορά στην κοινότητα όπου βρίσκεται το σχολείο, συχνά σε συνεργασία με μαθητές από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, με εργαλείο επικοινωνίας το διαδίκτυο. (www.youngreporters.org)
- **«Μαθαίνω για τα Δάση»** (διεθνές δίκτυο στο πλαίσιο του FEE): Στους μαθητές παρέχονται πληροφορίες για το δάσος, τη λειτουργία και τη χρησιμότητά του και παρουσιάζονται πρακτικές εφαρμογές αυτής της πληροφόρησης. Στη συνέχεια οι μαθητές καλούνται να εφαρμόσουν όσα έμαθαν, συχνά στο ίδιο το δάσος. (www.leaf-international.org)
- **«Φύση χωρίς Σκουπίδια»** (εθνικό δίκτυο): Ομάδες μαθητών συνεργάζονται με τις τοπικές αρχές και κοινωνίες για να ευαισθητοποιήσουν τη κοινή γνώμη ως προς την καλύτερη διαχείριση απορριμμάτων και την καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιοχή τους.
- **«Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου»** (εθνικό δίκτυο): Τα παιδιά καλούνται να γνωρίσουν τη φύση στα μικρά καταφύγια ζωής μέσα στις πόλεις, με τη βοήθεια εκπαιδευτικού υλικού για την πανίδα και χλωρίδα του αστικού περιβάλλοντος, και να τα αναπλάσουν σε συνεργασία με τα σχολεία και τους γονείς τους.

4. Οικολογική Διαχείριση και Ευαισθητοποίηση του Κοινού

Τα ακόλουθα δύο διεθνή Προγράμματα του FEE στοχεύουν αφ' ενός στην εμπέδωση της αειφόρου οικολογικής διαχείρισης ακτών και τουριστικών μονάδων και, αφ' ετέρου, στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των επισκεπτών, των εργαζομένων τους και της τοπικής κοινωνίας. Προάγουν ταυτόχρονα την περιβαλλοντική εικόνα της χώρας.

- **“Γαλάζιες Σημαίες”:** Η ΕΕΠΦ είναι, από το 1992, ο εθνικός χειριστής του διεθνούς αυτού προγράμματος για την οικολογική διαχείριση των ακτών, με περιβαλλοντική προστασία, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση. Η Γαλάζια Σημαία, διεθνώς αναγνωρισμένο σύμβολο ποιότητας, απονέμεται με αυστηρά κριτήρια σε παράκτιους Δήμους ή ξενοδοχειακές μονάδες που διαχειρίζονται οργανωμένες ακτές και μα-

ρίνες. Στα, 32 συνολικά, αυστηρά κριτήρια του Προγράμματος περιλαμβάνονται η καθαριότητα θάλασσας και ακτής, η ασφάλεια και οι σωστές υπηρεσίες προς λουόμενους και επισκέπτες (με έμφαση στα ΑμεΑ), η περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση, αλλά και η ενεργός προστασία του παράκτιου χώρου. Το 2012 απονεμήθηκαν στην Ελλάδα 396 Γαλάζιες Σημαίες, σε 394 ακτές και 9 μαρίνες. (www.blueflag@eepf.gr)

- **“The Green Key”**: Η ΕΕΠΦ διαχειρίζεται το πρόγραμμα από το 2009. Το ομώνυμο οικολογικό σήμα ποιότητας χορηγείται σε επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα που πληρούν τις απαιτούμενες περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Το 2012 ο αριθμός των πιστοποιημένων επιχειρήσεων έφτασε τις 113. (www.greenkey@eepf.gr)

Για την ενημέρωση και κατάρτιση των διαχειριστών ακτών/μαρινών και τουριστικών μονάδων που μετέχουν στα Προγράμματα “Γαλάζιες Σημαίες” και “Green Key”, πραγματοποιούνται κάθε χρόνο ειδικά σεμινάρια.

Συνέδρια, Σεμινάρια, Εκδρομές και Διαλέξεις

Η ΕΕΠΦ οργανώνει πανελλήνια και τοπικά Συνέδρια, Συμπόσια και Ημερίδες για θέματα περιβάλλοντος. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- 2006: 1ο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο: «Τα σκουπίδια αν μειώσουμε, τη φύση θα γλιτώσουμε»
- 2007: Πανελλήνιο διήμερο Συμπόσιο: «Εκπαίδευση – Προστασία του Περιβάλλοντος – Διαχείριση απορριμμάτων»
- 2008. 2ο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο: «Καθαρές, ζωντανές, προστατευμένες ελληνικές ακτές».
- 2009: Πανελλήνιο Συνέδριο & Έκθεση: «Η Φυσική Κληρονομιά μας. Αξία – Προστασία».
- 2011: 3ο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο «Ανθρώπινες Αξίες και Περιβάλλον – Άλλοι πεινούν, άλλοι πετούν».
- 2012: Ημερίδα για τη συμπλήρωση 20 ετών εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και την κατάσταση του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα.

Οργανώνονται επίσης, με τη σύμπραξη επιστημονικών συνεργατών της ΕΕΠΦ, Σεμινάρια Ενημέρωσης σε θέματα περιβάλλοντος για στελέχη Επιχειρήσεων, στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των τελευταίων.

Συμμετέχει, με την οργάνωση βιωματικών εργαστηρίων για οικογένειες με μικρά παιδιά, εκθέσεις φωτογραφιών φύσης, κ.ά. σε ειδικές εκδηλώσεις σχετικές με το αντικείμενό της, όπως για παράδειγμα στην έκθεση Micropolis (2010 και 2011),

Τέλος η ΕΕΠΦ οργανώνει εκδρομές για μέλη και φίλους της, σε περιοχές με ενδιαφέρον φυσικού περιβάλλοντος, με τη βοήθεια ειδικών σε τομείς όπως η βοτανική, η ζωολογία, η ορνιθολογία κ.ά. και με στόχο την ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων. Οργανώνει επίσης διαλέξεις ή άλλες εκδηλώσεις με περιβαλλοντικό περιεχόμενο.

Περιοδικά, Εκδόσεις, Ιστοθέση

Η ΕΕΠΦ εκδίδει, από το 1975, το τριμηνιαίο περιοδικό «Η Φύση», με ποικιλία άρθρων για θέματα φύσης και περιβάλλοντος, αλλά και με αναφορές στις δραστηριότητές της, καθώς και το εξαμηνιαίο περιοδικό «Το Φυλλαράκι», που διανέμεται στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Εκδίδει επίσης βιβλία για τη Φύση, newsletters εκπαιδευτικών προγραμμάτων και άλλα ενημερωτικά έντυπα.

Η ιστοθέση της ΕΕΠΦ (www.eepf.gr) περιέχει όλες τις πληροφορίες για την Εταιρία και τις δράσεις της.

Βιοποικιλότητα

Βιοποικιλότητα είναι ο πλούτος της ζωής γύρω μας.

Ή, πιο συγκεκριμένα, είναι η ποικιλότητα κάθε οικοσυστήματος σε είδη ζωντανών οργανισμών, σε οικοτόπους, ακόμα και σε γονίδια, από τις απάτητες βουνοκορφές ως τα βάθη των ωκεανών σε ολόκληρη τη Γη.

Η ταραχώδης γεωλογική ιστορία της Ελλάδας και οι παραλλαγές των πετρωμάτων, η μεγάλη διαφοροποίηση του κλίματος, ο κατακερματισμός, η πολυμορφία και η γοργή εναλλαγή των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών δημιούργησαν μια τεράστια ποικιλία οικολογικών θύκων που συντηρούν αντίστοιχη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας.

Το ευρύ αυτό φάσμα οικοτόπων συχνά συνυπάρχει μέσα σε εκπληκτικά μικρή έκταση, τόσο σε μεγάλη όσο και σε μικρή κλίμακα, επιτρέποντας πυκνή συγκέντρωση ποικίλων θύκων και ειδών – μια ιδιαιτερότητα που κάνει την Ελλάδα να ξεχωρίζει από τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης.

Ακόμα, συνέπεια της γεωγραφικής θέσης της χώρας μας στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, της Ευρώπης στα βόρεια και δυτικά, της Ασίας ανατολικά και της Αφρικής στο νότο, είναι η παρουσία εδώ πολλών ειδών φυτών και ζώων, από τις τρεις ηπείρους, στα ακραία όρια κατανομής τους. Τα είδη αυτά, που συχνά δεν εμφανίζονται πουθενά άλλου στην Ευρώπη, αυξάνουν σημαντικά τη βιοποικιλότητα.

Έτσι, η Ελλάδα είναι μια από τις πλουσιότερες χώρες της Ευρώπης σε αριθμούς ειδών, ιδιαίτερα σε σχέση με τη σχετικά μικρή έκτασή της. Εδώ απαντούν 6.500 φυτά, 3.500 μύκητες, 445 πουλιά, 115 θηλαστικά, 22 αμφίβια και 64 ερπετά, 162 ψάρια του γλυκού νερού και 476 θαλασσινά, 235 πεταλούδες, και 30.000-50.000 ασπόνδυλα.

Πάρα πολλά από τα είδη της χώρας μας είναι ενδημικά, δεν υπάρχουν, δηλαδή, πουθενά άλλου στον κόσμο. Αυτό οφείλεται στον κατακερματισμό και την απομόνωση –σκεφτείτε τα πολλά νησιά μας, τις σπηλιές και τις απρόσιτες βουνοκορφές– που οι κύριες προϋποθέσεις για τη διαφοροποίηση των ειδών. Για παράδειγμα, ενδημικά είναι τα 1.050 από τα 6.500 είδη φυτών, τα 9 από τα 64 είδη ερπετών, αλλά και 14 υποείδη, τα 47 από τα 162 είδη ψαριών του γλυκού νερού. Σε κάποιες τάξεις, ιδιαίτερα στα ασπόνδυλα, όπως τα σκαθάρια, τα σαλιγκάρια και άλλα, το ποσοστό ενδημισμού φτάνει ως και το 60% των ειδών, από τα υψηλότερα στην Ευρώπη.

Η βιοποικιλότητα απειλείται παγκόσμια, στην Ευρώπη αλλά και στην Ελλάδα, από τη ληστρική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, την αλλαγή χρήσεων γης, τη ρύπανση, την οξίνιση των θαλασσών, την κλιματική αλλαγή, κ.ά., με αποτέλεσμα την κατάρρευση ειδών και την δραματική μείωση των αδιατάρακτων οικοσυστημάτων. Για παράδειγμα, το 42% των θηλαστικών, το 43% των πουλιών, το 45% των πεταλούδων, το 59% των αμφιβίων, το 45% των ερπετών και το 52% των ψαριών γλυκού νερού της Ευρώπης μειώνονται ή απειλούνται με εξαφάνιση.

Στην Ελλάδα, τα προβλήματα επιτείνονται από τα κενά, τις ασάφειες και την πλημμελή εφαρμογή των νόμων, την έλλειψη ενημέρωσης του κοινού για τη σημασία της φυσικού μας πλούτου, και, πλέον, την οικονομική κρίση που θέτει την προστασία του περιβάλλοντος στο περιθώριο.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει μεγάλα θετικά βήματα, ιδιαίτερα με την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και την ίδρυση του δικτύου προστατευόμενων περιοχών, που καλύπτει σήμερα περίπου το 25% της χώρας.

Παρ' όλα αυτά, πρέπει να γίνουν ακόμα πολλά, με κυρίαρχη ανάγκη την ενημέρωση και την αλλαγή νοοτροπίας των πολιτών.

Αλλιώς, το μέλλον της φυσικής μας κληρονομιάς κάθε άλλο παρά εξασφαλισμένο είναι.

Α' μέρος

Βιοποικιλότητα

Μαυροπετρίτης (*Falco eleonora*) | Άνδρος

Το μανιτάρι *Lycoperdon excipuliforme* | Ξάνθη

Μεσογειακή χελώνα (*Eurotestudo hermanni*) | Σούνιο

Λύκοι (*Canis lupus*)

Παραποτάμιο δάσος με λεύκες και κισσούς | Δέλτα Νέστου

Αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*) | Αντικύθηρα

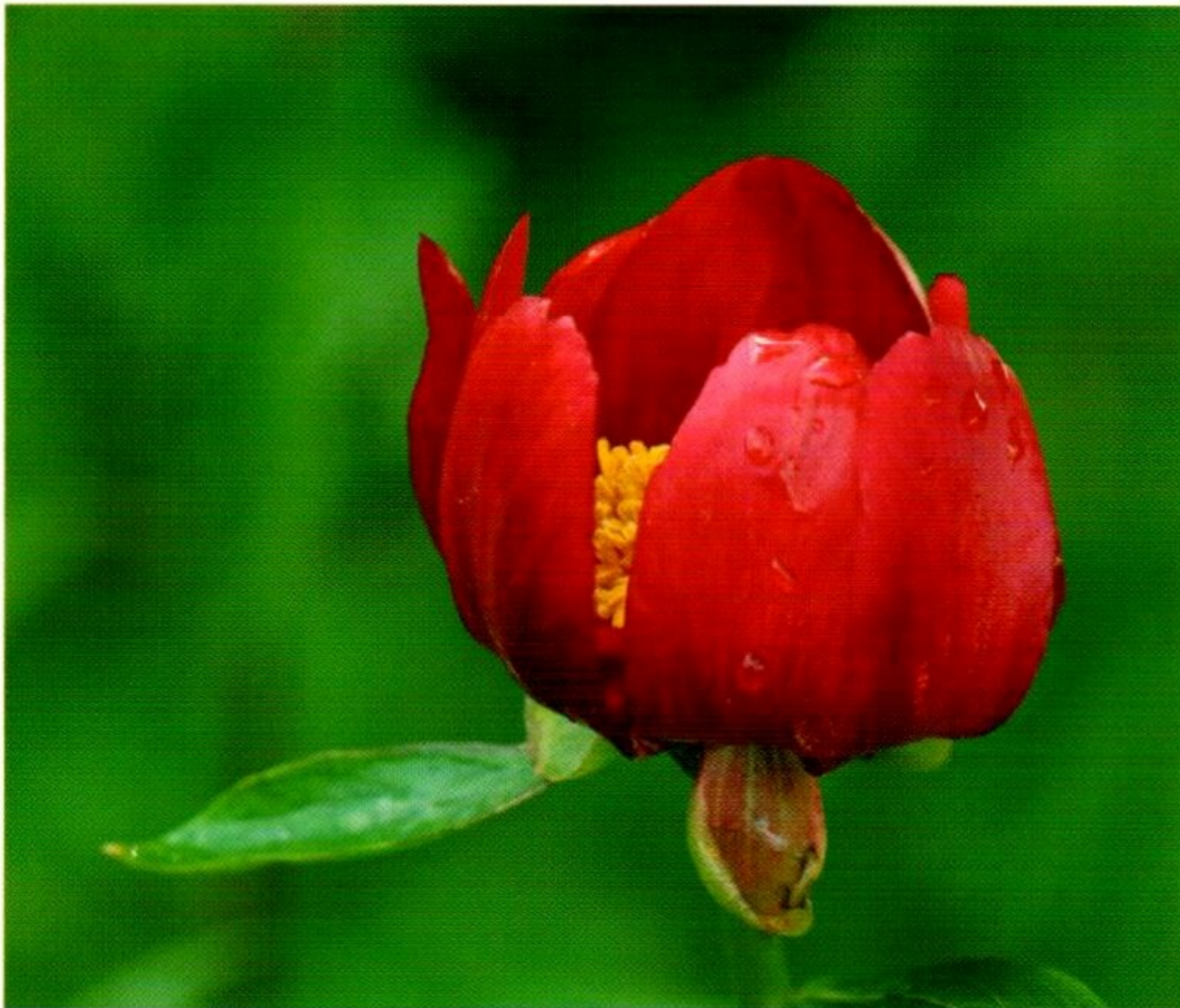
Αργυροπελεκάνοι (*Pelecanus crispus*) | Κερκίνη

Νυχτοπεταλούδα *Adscita statice* | Κόνιτσα

Γαλιά (*Sciurus anomalus*) | Λέσβος

Κόκκινη παιώνια (*Paeonia peregrina*) | όρος Μενοίκιο

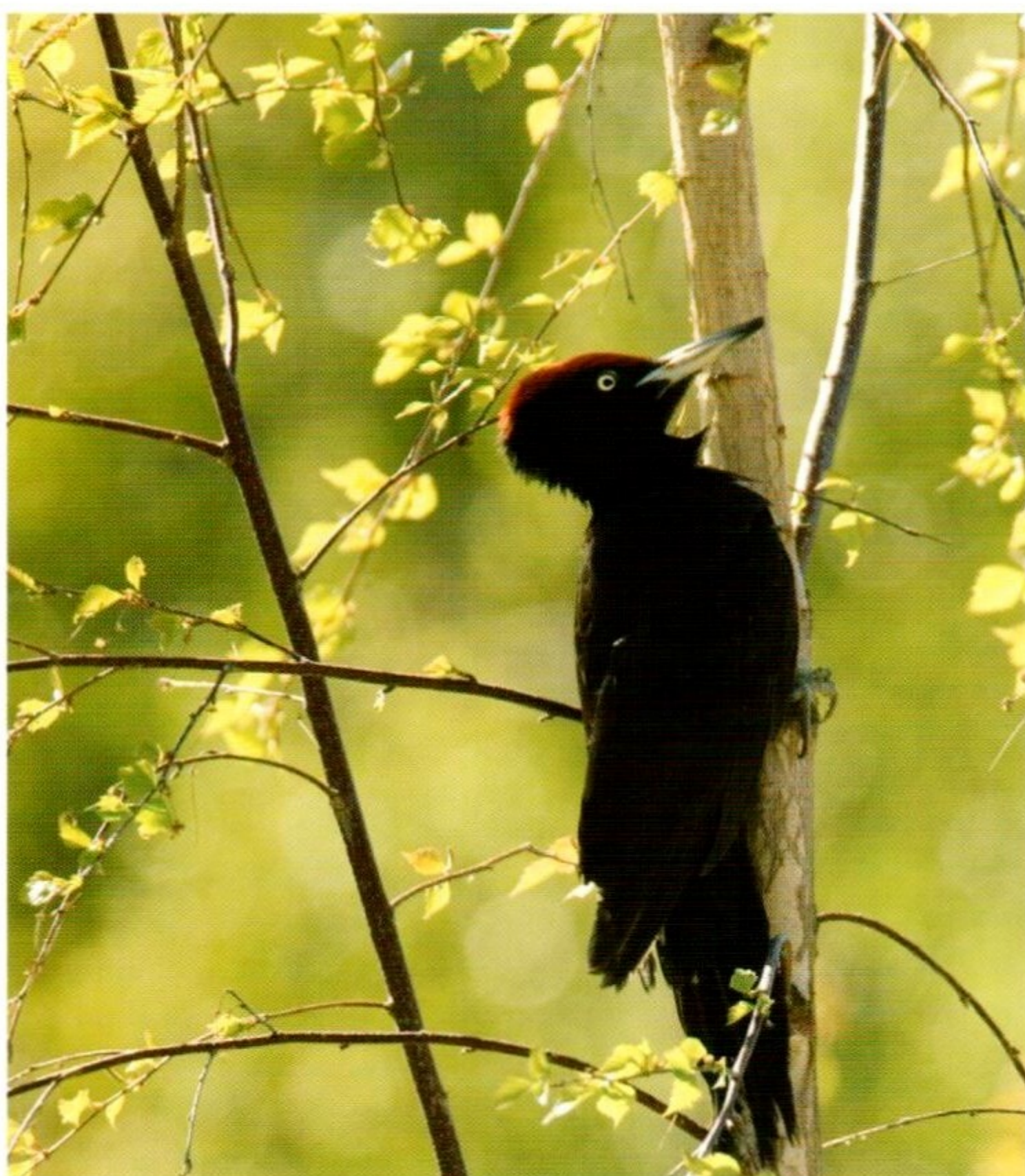
Μάχη επιβίωσης | όρος Γράμμος

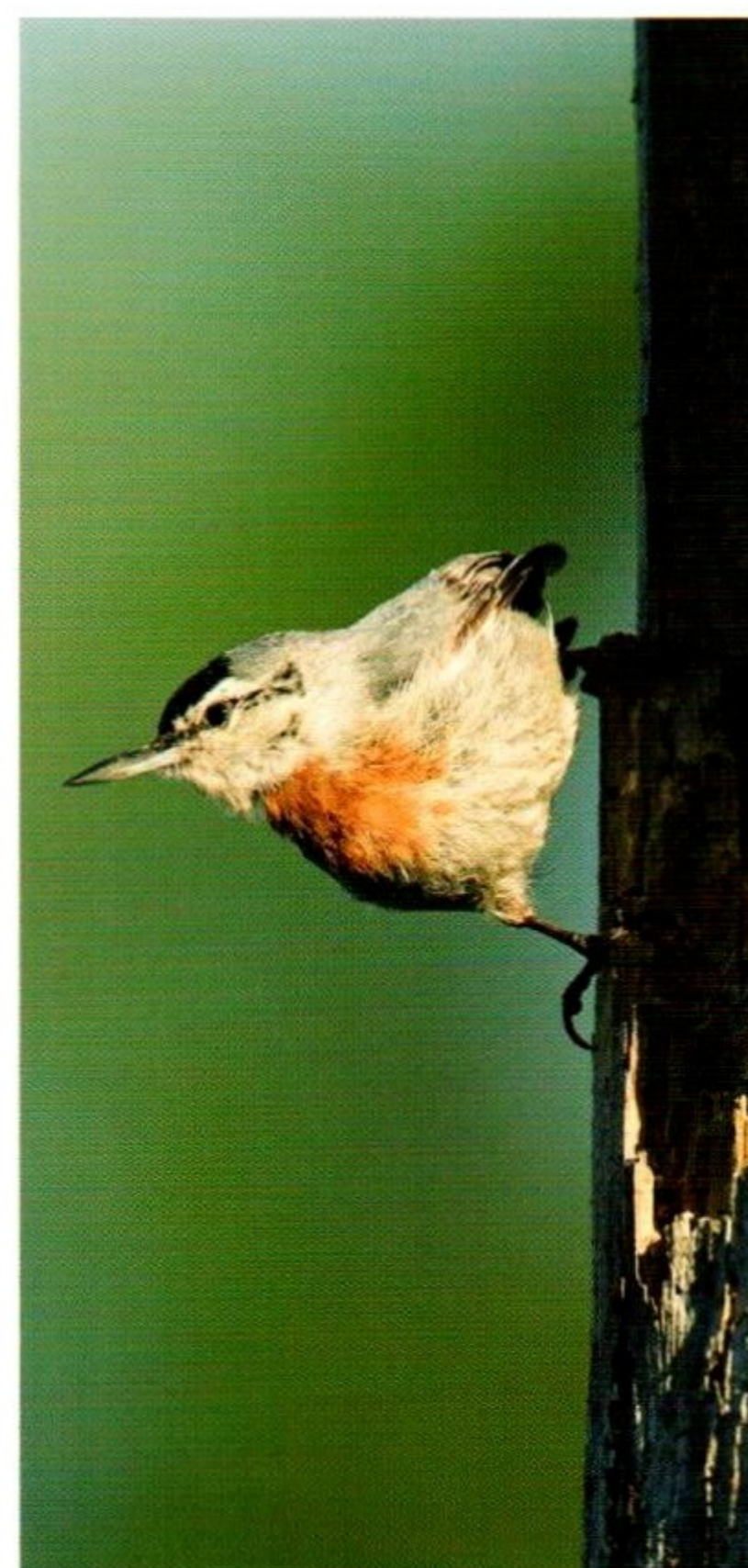
Μικτό κοπάδι ερωδιών | Δέλτα Έβρου

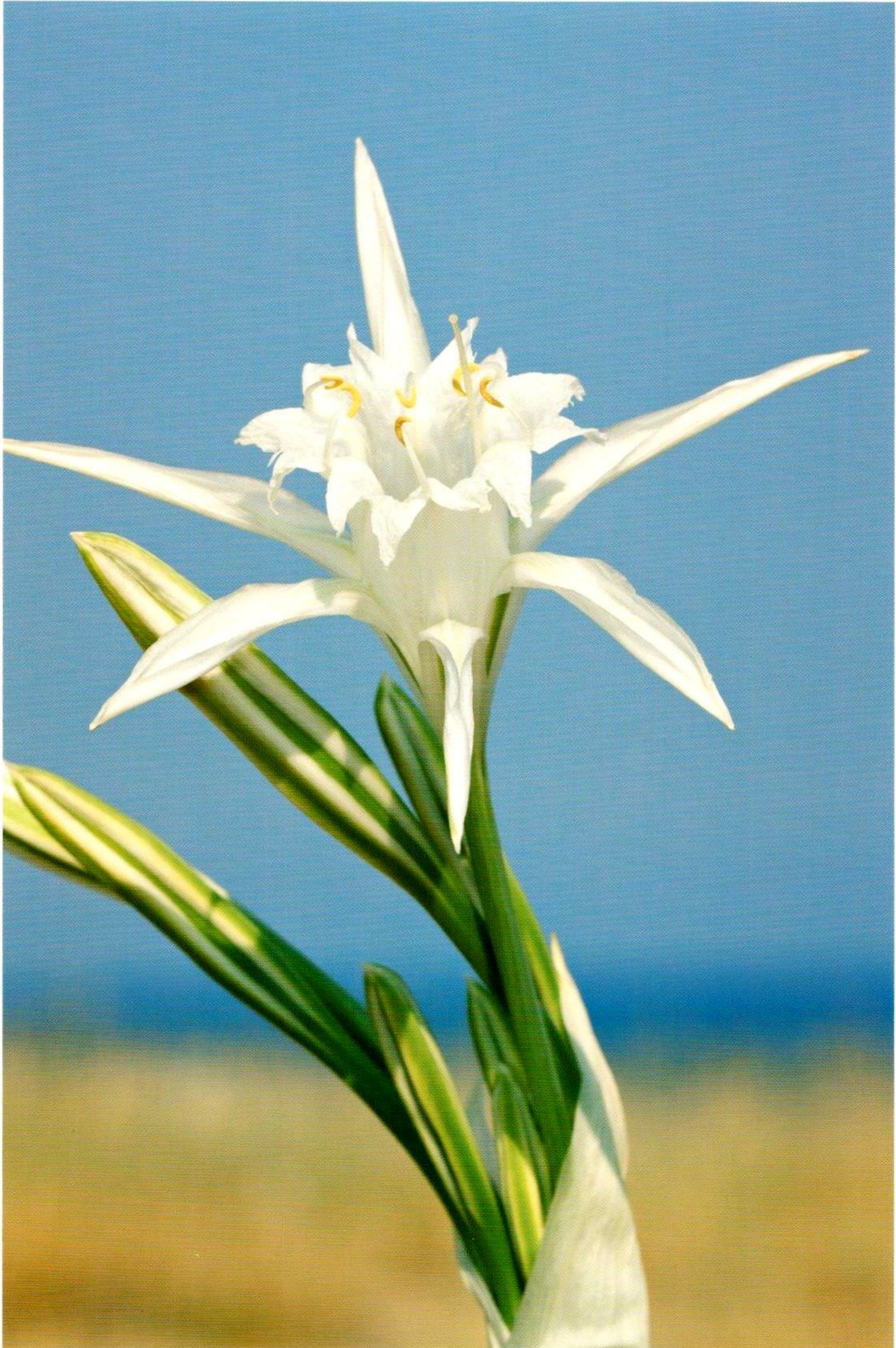
Το εντομοφάγο φυτό *Drosera intermedia* | όρος Βόρας

Μαύρος δρυκολάπτης (*Dryocopus martius*) | Δράμα

Τουρκοτσιπανάκος (*Sitta krueperi*) | Λέσβος

Κρίνος της θάλασσας (*Pancratium maritimum*) | Κατερίνη

Β' μέρος

Περιβαλλοντική
Εκπαίδευση

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Πρόκληση και Λύση σε Παγκόσμιο επίπεδο

Ένας από τους πρώτους ορισμούς της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, είναι αυτός που διατυπώθηκε ήδη από το 1970 στη Διεθνή Συνάντηση Εργασίας στη Νεβάδα των ΗΠΑ και περιγράφει την ΠΕ σαν:

«τη διαδικασία αναγνώρισης αξιών και διασαφήνισης εννοιών, έτσι ώστε να αναπτυχθούν οι αναγκαίες δεξιότητες και στάσεις για την κατανόηση και εκτίμηση των σχέσεων ανάμεσα στον άνθρωπο, τον πολιτισμό του και το βιοφυσικό του περιβάλλον. Κατ' επέκταση δε η ΠΕ συνεπάγεται άσκηση στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση από το ίδιο το άτομο ενός κώδικα συμπεριφοράς γύρω από τα θέματα που αφορούν στην ποιότητα του περιβάλλοντος».

Έναυσμα όμως για την ανάπτυξη της παγκόσμιας κίνησης για την ΠΕ αποτέλεσε η Διεθνής Διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη Στοκχόλμη το 1972 υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών με θέμα το «Περιβάλλον του Ανθρώπου». Η διάσκεψη αυτή υπήρξε ορόσημο, όχι μόνο γιατί αναγνώρισε την αξία της ΠΕ, αλλά και γιατί εδραίωσε την αντίληψη της παγκόσμιας διάστασης των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των θεμάτων ανάπτυξης και ακόμα για τις θέσεις που διατυπώθηκαν προκειμένου να αντιμετωπιστεί σφαιρικά η όλη περιβαλλοντική κατάσταση.

Όπως προκύπτει από την διακήρυξη της διάσκεψης αυτής, αναγνωρίζεται ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα και ότι θέματα όπως ο υπερπληθυσμός, η εξάντληση των φυσικών πόρων, ο πλούτος, η φτώχεια, η υπερ- και υπό-κατανάλωση, η ρύπανση, η αστικοποίηση, ο πόλεμος και ο αφοπλισμός, είναι άμεσα συνδεδεμένα με το ευρύτερο περιβαλλοντικό πρόβλημα. Επίσης αναγνωρίζεται το δικαίωμα όλων των κατοίκων του πλανήτη για ισότιμη πρόσβαση στους φυσικούς πόρους και το δικαίωμα όλων στην ανάπτυξη.

Πέρασαν από τότε τέσσερις δεκαετίες. Βρισκόμαστε ήδη στη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα που είχε χαρακτηριστεί από τον καθηγητή Norbert Reichel (1995) σαν ο «Οικολογικός Αιώνας». Είχαμε λοιπόν ελπίσει ότι αυτή η γενιά θα είχε την ευκαιρία και τη διάθεση να αλλάξει τον κόσμο, όχι μόνο δίνοντας λύση στο κλιματικό πρόβλημα, αλλά ακολουθώντας άλλο δρόμο στο κυνήγι για την ανάπτυξη και την ευημερία της, λιγότερο εντατικό, λιγότερο καταστροφικό, πιο ανθρώπινο, πιο βιώσιμο.

Αποδειχτήκαμε όμως μάλλον υπεραισιόδοξοι και δεν λάβαμε υπόψη μας, ότι νοιάζεται για το περιβάλλον του ο άνθρωπος που γνωρίζει την αξία του. Γνωρίζει όμως, μόνο εκείνος που έχει εκπαιδευτεί, ενημερωθεί και ευαισθητοποιηθεί. Όσο δε πιο νωρίς μαθαίνει κάτι, τόσο πιο καλά το μαθαίνει, το ενστερνίζεται ως τρόπο ζωής και το υιοθετεί ως αυτόματα και πάγια συνειδητή συμπεριφορά.

Η δικιά μας λοιπόν η γενιά φαίνεται ότι δεν πληρεί στην πλειοψηφία της, όλες τις παραπάνω προϋποθέσεις και χαρακτηριστικά. Για αυτό είναι ώρα πια, χωρίς καμιά καθυστέρηση να ακούσουμε τη φωνή του μαθητή, του ενημερωμένου μαθητή, του Μαθητή-Αυριανού Πολίτη και ακόμα καλύτερα Αυριανού Ηγέτη.

«Θέλω τον κόσμο μας όπως τον ονειρεύτηκα !!». Θέλουμε τον κόσμο μας όπως τον ονειρευτήκαμε !!

Αλήθεια, μήπως είναι καιρός να ρωτήσουμε τον εαυτό μας «Σε ποιον κόσμο θέλεις να ζήσεις;». Να αναρωτηθούμε όμως και όλοι μαζί «Σε ποιον κόσμο θέλουμε να ζήσουμε; Και, είναι άραγε θέμα επιλογής;»

Οι απαισιόδοξοι θα έλεγαν **OXI**, είναι θέμα **επιβολής**.

Οι αισιόδοξοι λένε **NAI** σίγουρα! Οι άνθρωποι με όραμα, όλοι εμείς που πιστεύουμε ότι ο άνθρωπος είναι ένα κοινωνικό ον, με θετικές καταρχήν καταβολές, που αντιδρά στη βία, στην καταπίεση, στην καταστροφολογία και που εάν υποστηριχτεί κατάλ-

ληλα σε δύσκολες συγκυρίες, δεν μπορεί παρά να **αναπτύξει θετική** συμπεριφορά μέσα στο κοινωνικό σύνολο που καλείται να λειτουργήσει.

Το θετικό αυτό όν, ο άνθρωπος – πολίτης παρουσιάζει ιδιότητες (**ΤΙΜΙΟΤΗΤΑ-ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ-ΣΕΒΑΣΜΟ** κ.λπ.) που σίγουρα συμβάλλουν στη δημιουργία μιας κοινωνίας που λειτουργεί εύρυθμα, ηθικά και αποτελεσματικά. Επειδή όμως η κοινωνία είναι ένα σύνολο ατόμων (ανθρώπων-πολιτών) που δεν αρκεί να παρουσιάζουν ατομικά θετικά χαρακτηριστικά, χρειάζεται οπωσδήποτε η λειτουργία της κοινωνίας να βασίζεται και να εξασφαλίζει την τήρηση κανόνων και βασικών ηθικών αξιών όπως:

- Κοινωνική αλληλεγγύη
- Κοινωνική Δικαιοσύνη
- Ελευθερία
- Συνεργασία

Θα μπορούσε βέβαια κανείς να πει ότι όλα αυτά δεν είναι ρεαλιστικά, ότι περιγράφουν μια ουτοπική κατάσταση.

Και σε τελευταία ανάλυση, θα μπορούσα να συμφωνήσω και εγώ σε κάποιο βαθμό, γιατί δυστυχώς τα άτομα και οι κοινωνίες δε λειτουργούν «εν κενώ οξυγόνου». Στις κοινωνίες υπάρχουν και τα αρνητικά στοιχεία που δε λειτουργούν επί τη βάση των κανόνων και των ηθικών αξιών, όπως τις περιγράψαμε πιο πάνω. Ο άνθρωπος βρίσκεται συχνά μόνος του, να αντιμετωπίσει δύσκολες και δυσάρεστες καταστάσεις. Και τότε, ανάλογα με τις δυνάμεις του και τις αντοχές του, άλλοτε υποκύπτει, άλλοτε συμβιβάζεται και άλλοτε, τις λιγότερες πιθανώς φορές, αντιστέκεται. Σε τελευταία δε ανάλυση, επειδή όπως είπαμε οι κοινωνίες είναι σύνολα, υπάρχει διαρκής αλληλεπίδραση μέσα ή και μεταξύ των μικρότερων κοινωνικών ομάδων, που λειτουργούν στο πλαίσιο τους, οικογένεια, σχολείο, εργασία, πολιτική κ.λπ.

Εδώ λοιπόν ερχόμαστε να τονίσουμε τη σημασία της **Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης** ή της -με ευρύτερο νόημα- **Εκπαίδευσης για την Αειφορία**, που κατ'εξοχήν στοχεύει στην αλλαγή τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς των μαθητών/τριών προς μια κατεύθυνση, που θα τους επιτρέψει να δημιουργήσουν ή να επαναπροσδιορίσουν το όραμα για μια **παγκόσμια, δημοκρατική κοινωνία** που θα βασίζεται πραγματικά στη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη. Μια κοινωνία που θα θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο, ως ελεύθερη θετική προσωπικότητα, αλλά και ως ενεργό πολίτη που θα πράττει, θα συμπεριφέρεται και θα διεκδικεί, με σεβασμό όμως στο συνάνθρωπο, στη φύση και στις φυσικές συνθήκες.

Άρα τελικά είναι θέμα **επιλογής!** Και στόχος μας, να στηρίξουμε τα νέα παιδιά, τους αυριανούς ενεργούς πολίτες, αλλά και τους αυριανούς εμπνευσμένους ηγέτες να επιλέξουν σωστά, αλλά και να εργαστούν σκληρά για να διαμορφώσουν τον κόσμο στον οποίο θέλουν να ζήσουν!

Αυτή είναι για μας η μεγάλη πρόκληση... και η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, η Εκπαίδευση για την Αειφορία, η Εκπαίδευση για τη Δημοκρατία, είναι η μόνη λύση!

Αλέξια Νικηφοράκη
Κοιν/λόγος, Περιβαλλοντική Επιστήμων
Αναπλ. Γενική Γραμματέας ΕΕΠΦ
Πρόεδρος Στρατηγικής Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

1^ο Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

**Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο
της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης**

Αθήνα, 25 Νοεμβρίου 2006, Ξενοδοχείο Athens Hilton

**Τα εκουπίδια αν μειώσουμε,
τη φύση θα γλιτώσουμε**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ (ΕΕΠΦ)**
Νίκης 20, Αθήνα, 105 57
Τηλ. 210 3224 944, 210 3314 563 • Τηλ.-Fax: 210 3225 285
E-mail: hepn@hol.gr • Ιστοθέση: www.eepf.gr

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
-ΦΥΣΗ ΧΩΡΙΣ ΕΚΟΥΠΙΔΙΑ-

ΧΟΡΗΓΟΣ
ALPHA BANK

**3ο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο
της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης**

**Ανθρώπινες αξίες
και περιβάλλον**

Αθήνα
3.12.2011
Ξενοδοχείο
Athens Plaza

*Άλλοι ηξεύρουν
άλλοι ηβρίζουν*

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ**
Νίκης 20, 105 57 Αθήνα
Τηλ. 210 3224 944 • Fax: 210 3225 285
www.eepf.gr
e-mail: hepn@eepf.gr, info@eepf.gr

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Κέντρο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Παράρτημα για την Ενηλικίωση και την Επαγγελματική Κατάρτιση

ΧΟΡΗΓΟΣ
ALPHA BANK

Φύση Χωρίς Σκουπίδια

*Μην πετάς
τα σκουπίδια σου!
Μπορεί να
μη βρεθεί κάποιος
να σου τα μαζέψει!*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
Νοός 20 - Αθήνα 107 37, Τηλ: 210 52 23 66
Fax: 210 52 23 20, E-mail: info@ecp.gr, www.ecp.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Διεύθυνση Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης Ρεθιμνός

ALPHA 1|2|3
www.alpha.gr

Φύση χωρίς Σκουπίδια

Λιγότερα απορρίμματα.
Ναι! Όμως, βοήθησε κι εσύ!!

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
Υποστηρικτές Προγράμματος: Υ.Π.Ε.Χ.Π.Δ.Ε. • [Ellinika.com](http://www.ellinika.com)

ALPHA 1|2|3
www.alpha.gr

7 βήματα για τα οικολογικά σχολεία

- 1 Περιβαλλοντική επιτροπή**
Εμπρός όλοι μαζί συγκροτούμε περιβαλλοντική επιτροπή με πρώτο το διευθυντή αλλά και τον τελευταίο μαθητή
- 2 Έρευνα στο σχολείο**
Μια ομάδα παιδιών με μεγεθυντικό φακό ψάχνει. Εδώ έχει μια διαρροή ένα ακουστικό βλέπω πιο και Οι λάμπες είναι ανοικτές Οι θρύσσες τρέκουνε κλειστές
- 3 Σχέδιο δράσης**
Παίρνουμε καρτά μολύβια Και μ' ένα κοφτερό μολύβι καταστρώνουμε το σχέδιο Για σχολείο Οικολογικό
- 4 Εφαρμογή σχεδίου**
Η περιβαλλοντική επιτροπή βάσει το σχέδιο σ' εφαρμογή Το σχέδιο πρέπει να πετυχει Κι όλο το σχολείο να εμπλακεί
- 5 Οικοκώδικας**
Κάθονται λοιπόν όλοι μαζί Κανόνες βάζουν σ' εφαρμογή Οικοκώδικα τον είπαν Κι όλοι φρούτα μέναν
- 6 Ενημέρωση**
Η περιβαλλοντική επιτροπή Ενημερώνει την ομήγυρη Τη γιαγιά και τη Μαρία Όλη τη γειτονία, την τοπική την κοινότητα
- 7 Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα**
Τα οικολογικά σχολεία είναι πρόγραμμα μαγείας Έχει σύνδεση με το αναλυτικό Είναι και δυναμικό

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
Νηύς 26, 105 57 Αθήνα • Τηλ.: 210 3224 944 • Fax: 210 3225 285
www.eepf.gr • e-mail: efpaf@eepf.gr, info@eepf.gr

ΧΟΡΗΓΟΣ ALPHA BANK

ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

- Υπάκου το σύνθημα «ΜΕΙΩΣΤΕ ΕΠΙΧΑΛΩΣΤΕΙΣΤΕ, ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΤΕ»
- Κρατάει όταν βρισκόμαστε σε εξωτερικό χώρο, απόβλητα καθαρά ένα μέτρο να βρω δοχείο απορριμμάτων για να τα πετάξω
- Κρατάει μέσα στο αυτοκίνητό μου απόβλητα ακουμπάει εκεί μέχρι να βρω κάδο του δήμου για να τα απορρίψω
- Παίρνω μαζί μου όταν φεύγω τα υπολείμματα τροφών και κιά, συσκευασίες που χρησιμοποιώ σε κύριο ανάστημα που επιστρέφεται
- Εργάζομαι καλά τη σκουλα απορριμμάτων του σπιτιού μου και την τοποθετώ πάντα μέσα στον κάδο του δήμου
- Ζητώ από το δήμο να τοποθετηθεί κάδος ανακύκλωσης στη γειτονιά μου
- Μπαρμίζω τις γνώσεις μου και το μήνιμα της οικολογικής συμπεριφοράς στην οικογένειά μου και στο κοινωνικό μου περιβάλλον
- Επιχειρώ στην σπίτι μου κύριο απόβλητα των υπολειμμάτων τροφών και αβραίων στη συνείδηση το κράτος προϊόν του «ΚΙΩΜΕΤΙΣΤΗ»
- Προτιμάω συσκευασίες από ανακυκλωμένα υλικά και αποφεύγω την αγορά πλαστικών προϊόντων μιας χρήσης
- Συμβάλω στην καλή εφαρμογή του Προγράμματος Ανακύκλωσης του δήμου και αναζητώ ειδικό χώρο για τη συγκέντρωση υλικών με ταξίδες συλλέγει (π.χ. ακραίες μπαταρίες, μέταλλα ακαταβύθιστοι)

Για να προστατέψουμε το περιβάλλον, ως κάνουμε πράξη το Δεκάλογο της Οικολογικής Συμπεριφοράς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
Νηύς 26, 105 57 Αθήνα
Τηλ.: 210 3224944, Fax: 210 3225285
E-mail: efpaf@eepf.gr, info@eepf.gr, www.eepf.gr

ΧΟΡΗΓΟΣ ALPHA BANK

